

*Теоретични и приложни изследвания
Theoretical and Applied Researches*

ПРАКТИЧЕСКИ ПОДХОДИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНО ПОВЕДЕНИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

**Веселка Матеева
Таня Александрова
Юлия Чокова**
*Целодневна детска градина
„Арабела“ – Видин*

Резюме. Методичното обединение „Екология, игри и изкуство“ в детска градина „Арабела“ търси нови пътища във възпитанието и обучението с налагането на проектната форма на работа. Дейностите по европейския образователен проект „От кошчето за боклук“ се реализират, като се включват в учебния план на всяка група. Проектът се осъществява след проучване на нагласите на семействата. Търсенето и обменът на информация, както и комуникацията между партньорите, се извършват с помощта на новите технологии.

Keywords: project, education, ecology, waste, learning by doing, family, art, play, using by IT

Природата споделя своите богатства с тези, които са грижовни и се прекланят пред нейното величие и сила, но е готова и да нарани, когато я ограбваме и унищожаваме.

Изграждането на екологична култура у всеки жител на планетата Земя е наша основна задача. Независимо от степента на развитие на едно общество, системата на защита на околната среда се нуждае от усъвършенстване на процеса на обучение и информация. Необходимо е да се образова всеки човек и да участва в планирането и вземането на решения, за да се открият екологичните проблеми и да се потърсят причините за тях.

Отчитайки това, педагогическият екип на ЦДГ „Арабела“ – Видин, подкрепя инициативите и идеите, че е наложително прилагането на нови подходи в овладяването на знания, умения и отношения от децата за заобикалящия ги свят. Основаваме се и на тезата на доцент д-р Камелия Галчева, че новата концепция за екологично възпитание е насочена към това, у децата да се натрупват не толкова фактологични знания за природата и да се формират умения за нейното опазване, колкото до възпитаване на комплекс от качества на личността, позволяващи ѝ да действа в окръжаващата среда съобразно

с екологичните закони, които съхраняват природата. Назряващите глобални екологични проблеми и засилването на „зелените“ движения в световен мащаб ни накараха да фокусираме нашата педагогическа работа към изграждане основите на активна „екологична“ гражданска позиция и поведение у децата.

За по-пълно очертаване на целите и по-добро планиране на задачите бе създадено методично обединение „Екология, игри и изкуство“. Негова основна цел е възпитаването на екологично самосъзнание у децата в предучилищна възраст чрез овладяване на знания и умения за рециклирането на различни отпадъчни материали като начин за опазване на околната среда. Задачите, които стояха пред нас, за да реализираме тези цели, бяха следните:

- изграждане на компетентности у всяко дете, съобразно с индивидуалните му потребности и развитие;
- стимулиране на въображението на децата чрез използване на нестандартни материали и иновативни техники в дейността на децата;
- усъвършенстване на методиката на педагогическо взаимодействие, като се избягва дидактизмът, чрез използване на интерактивните методи на обучение, екипната и проектната форма на работа.

Отчитайки значимостта и актуалността на проблема със замърсяването на средата, в която живеем, насочихме своето внимание към участие в образователни проекти, свързани с подобни теми. Образователен проект Коменски „От кошчето за боклук“ стартира през септември 2009 г. в детска градина „Арабела“, Видин, с партньори Франция, Англия, Италия, Словения и Естония. В проекта от българска страна участваха 3 групи деца и 5 учители.

Безспорен факт е, че основите на възпитанието се полагат от семейството. В този ред на мисли, за да бъде постигнат най-добър резултат при изграждането на детската личност, усилията на семейството и училището трябва да са насочени в една и съща посока. Поради тази причина в началото на учебната година запознахме семействата от нашата детска градина с целите и задачите на проекта, които си поставяме. След заявената подкрепа от тяхна страна проучихме навиците на всяко отделно семейство да оползотворява своите отпадъци. За целта проведохме анкета – 95% от анкетираните са доволни от факта, че децата им ще се занимават с този проблем. Факт е, че само 16% са доволни от начините на рециклиране в региона, което за пореден път доказва голямото значение на нашия проект за допълване на знанията на участниците в рециклирането.

Ние упорито преследваме целта си за изграждане на нови нагласи у децата за устойчиво и положително развитие в общността, защото всички сме наясно, че формирането на ценностите и навиците е от голямо значение за всички нас. Ако загрижените и информирани граждани спомогнат за редуциране на боклука в собствените си домове и настояват пред правителството за по-добра система и стопанисване на общинския боклук, ситуацията значително

би се подобрила¹⁾. Какво по-добро начало на тази дейност бихме могли да поставим от формирането на трайни навици у децата за опазване на околната среда чрез съвместното отношение към изхвърлянето на боклука.

За формиране на тези нагласи и навици у децата изготвихме календар на дейностите по проекта.

През първата година в календара бе планирано запознаване на децата с разделното събиране на отпадъци, рециклирането и използването на отпадъчни материали в нашата ежедневна работа. Основните дейности по проекта се изразяваха в:

- провеждане на изследователски екскурзии с цел опазване на околната среда;

- издирване на интересни техники и материали за работа с хартия и пластмаса;

- драматизация за рециклирането на хартия и пластмаса; изработване на костюми за ролите заедно с родители;

- провеждане и участие в партньорски срещи;

- анкета със семействата, участващи в проекта.

Дейностите през втората година от работата по проекта бяха:

- изработване на информационни табла за начините за рециклиране;

- издирване на основни техники за работа с текстил, подходящи за децата;

- подготовка на книжки с разказчета за рециклиране на текстил и истории с герои, изработени с децата;

- благотворителна акция „Предай нататък“;

- изработване на коледни картички от рециклирани материали, колажи;

- индивидуално представяне на децата с изработени предмети от рециклирани материали по избор;

- запознаване с рециклиране на метал и изработване на модели на различни предмети от метал;

- анкета със семействата, участващи в проекта.

Участието в този проект ни постави пред решаването на специфични проблеми. Един от тях беше по какъв начин да включим дейностите по проекта в учебния план на всяка група. Както е известно, в детските градини в България се използват различни учебни помагала, което отличава нашата педагогическа работа от тази на европейските ни колеги. След активно обсъждане на различните предложения за учебни помагала, одобрени от МОМН, се спряхме на тези за предучилищното образование на издателство „Булвест“ – „Приказни пътечки“. Нашият избор се основаваше на това, че авторите бяха предвидили възможности за работа по мини-образователни проекти в рамките на разпределение на хорариума, както и на екологичния подход при поднасянето на материала в образователни-

те направления „Природен и Социален свят“. Екологичният подход стана методологическа основа на възпитателния процес в нашата детска градина поради „потребността от осмисляне на антропоцентризма, изразен в потребителската обществена позиция към природата и възприемане на новата обществена парадигма – био/еко/центризма, осмислящ по нов начин взаимодействието на човека с природата“⁽²⁾. Използването на този подход при планиране на дейностите в дневния режим ни помогна да уплътним педагогическото взаимодействие, като дейностите по проекта „От кошчето за боклук“ бяха включени както в регламентиранияте, така и в нерегламентиранияте ситуации по всички направления. Най-лесно, разбира се, тези дейности намериха своето място в педагогическите ситуации в направления „Природен и Социален свят“, „Конструктивно-технически и битови дейности“ и „Изобразително изкуство“. В образователно направление „Български език“ например бяха създадени от децата различни екологични приказки, драматизирани от тях и представени пред публика. Усвояването на етикетните речевни форми беше предложено под формата на изработване на книжки „Това съм аз“, „Писма“ и поздравителни картички до приятелите в Европа. На децата от малките възрастови групи предложихме кукли за театър на маса, изработени от рециклирани материали. Заедно с родителите децата създадоха малки книжки с римуски. В образователно направление „Математика“ дейностите по проекта бяха заложили най-вече в ядро „Измерване“. Изравняването на два листа отпадъчна хартия, няколко парцалчета или пластмасови опаковки, сортирането на материали по повече от един признак поставят децата в реална математическа ситуация, знанията от която те много лесно пренасят в семейството си.

Много важно е да се отбележи, че използването на информационните технологии беше изключително важно при реализацията на проекта. По-голямата част от контактите и обменът на информация беше през Световната мрежа. Ползването на компютър и английски език беше предизвикателство, с което педагогическият екип успешно се справи. Но това касаше не само учителите, а и децата. Те участваха в две видеоконференции, по време на които контактуваха в реално време със своите приятели от Европа. Размениха виртуални поздравителни картички за Коледа и Баба Марта. Търсеха в интернет заедно с родителите и учителите си интересни идеи за изработване на играчки от рециклирани материали.

Начинът, по който възпитаваме децата си днес, се превръща в тяхно поведение утре⁽³⁾. Ето защо е толкова важно да се обръща внимание на отношението към природата, което създаваме у децата от най-ранна детска възраст.

Реализацията на Европейския образователен проект „От кошчето за боклук“ обедини усилията на родители, учители и деца и по този начин неусетно изгради училищна общност, обединена от идеята за отговорно гражданско поведение.

БЕЛЕЖКИ

1. www.ecopack.bg
2. Галчева, К., Училище за двама – електронно издание за педагози и родители www.galcheva.com
3. Трифонова, Г. „Лицето и опакото на екологичното възпитание“, *Предучилищна педагогика BGLog.net* . <http://bglog.net>

ЛИТЕРАТУРА

- Галчева, К.(1999). *Практическа екопедагогика за доучилищна възраст*. Пазарджик.
- Галчева, К. (2001). *101 игри за екологично възпитание*. София: Сема.
- Здравкова, С. et al.(2010). *Здравей, училище! Книга за учителя за подготовка на група*. София: Булвест 2000.

PRACTICAL APPROACHES TO FORMATION OF ENVIRONMENTAL BEHAVIOUR IN KINDERGARTEN

Abstract. „Ecology, games and science“, a methodological union in kindergarten „Arabela“, looks for new ways in education and teaching by forcing the project format of work. The activities from the European educational Project „From the Waste Basket“ are put into execution when they are included into the curriculum of each group. The Project is fulfilled after studying families' adjustments and their inclusion into the activities. Information search and exchange, as well as the communication between the partners are done by means of the new technologies.

Vesselka Mateeva
Tania Aleksandrova
Julia Chokova
✉ Kindergarten Arabela
3700 Vidin, Bulgaria
Tel.: +359 94 601 746
e-mail: arabellavd@dir.bg